

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

การดำเนินการระยะที่ 1

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพและปัญหาในด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โดยศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบสอง จำนวน 14 มาตรฐาน ซึ่งเกณฑ์ปรากฏว่า อยู่ในระดับดี 13 มาตรฐาน และพอใช้ 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ ๑๔ สถานศึกษา ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

รายงานการประเมินตนเอง Self Assessment Report (SAR) ปีการศึกษา 2551 จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 18 มาตรฐาน ปรากฏว่า อยู่ในระดับดี 16 มาตรฐาน และพอใช้ 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 4 และ มาตรฐานที่ 18 ซึ่งมาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์การทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน ก็ยังอยู่ในระดับพอใช้อยู่

รวมทั้งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามครู ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชน เกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา ผลปรากฏว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยอยู่

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาในระยะที่ 1 ปรากฏว่า ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา ยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของทุกภาค

ส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียเท่าที่ควร ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา

การดำเนินการพัฒนาระยะที่ 2

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ศึกษาผลจากระยะที่ 1 และได้ร่วมกันประชุมกำหนดแผนและแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบึงปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2 วัน คือ ระหว่างวันที่ 1 – 2 กรกฎาคม 2552 ณ ห้องประชุม โรงเรียนบ้านสนาม โดยจัดทำแผนปฏิบัติการตามกิจกรรมที่กำหนด โดยตอบคำถามว่าทำอะไร ทำแล้วได้อะไร ทำอย่างไร ใช้วัสดุอุปกรณ์อะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไร มีใครทำ และใครรับผิดชอบบ้าง ซึ่งจากการสังเกตความพร้อมในการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เข้าร่วมประชุมมาก่อนเวลาประชุมทุกคนแสดงว่าผู้เข้าร่วมประชุมมีความกระตือรือร้นต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และจากพฤติกรรมที่แสดงออกในการประชุมทุกคนให้ความร่วมมือดีมากสังเกตได้จากไม่มีใครออกจากที่ประชุม และจากการสังเกตสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายได้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมมีความกระตือรือร้นที่จะแสดงความคิดเห็นร่วมคิดร่วมทำบรรยากาศการทำงานเป็นไปแบบกัลยาณมิตร กิจกรรมที่ดำเนินการไม่ก่อให้เกิดความเครียดแม้จะมีบางคนที่ยังไม่มั่นใจแต่ก็ให้ความร่วมมือดี

ผลการดำเนินการประชุมแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอบึงปทุม จังหวัดมหาสารคาม ที่ประชุมตกลงกันจัดทำแผนการพัฒนา โดยมีกรอบกิจกรรมที่สำคัญตามกรอบมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานที่ 18 คือ สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน กิจกรรมที่ผู้บริหารและครูสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชน เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน กิจกรรมการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดกิจกรรมไว้ 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียน 2) กิจกรรมเสียดตามสาย 3) กิจกรรมการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ 4) กิจกรรมการร่วมกิจกรรมชุมชน 5) กิจกรรมวันรักโรงเรียน 6) กิจกรรมศึกษาดูงาน ซึ่งดำเนินการตามแผนระหว่างวันที่ 8 กรกฎาคม – 14 กันยายน 2552 ซึ่งได้ดำเนินการและมีผลการดำเนินการ ดังนี้

1. กิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียน

รายละเอียดการดำเนินกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียน มีดังนี้

ขั้นวางแผน (Planning)

จากผลการประชุม กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนด วันที่ 8-24 กรกฎาคม 2552 เป็นวันเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยให้ครูประจำชั้นและผู้บริหาร โรงเรียนต้องออกเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน

ขั้นปฏิบัติ (Action)

ผู้ร่วมวิจัยได้ประชาสัมพันธ์โดยใช้เสียงตามสายแจ้งผู้ปกครองนักเรียนบ้านสนามตลอดจนชุมชนถึงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยวัตถุประสงค์ของการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนครั้งนี้เพื่อประชาสัมพันธ์ โรงเรียนและเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองและชุมชน และเริ่มดำเนินการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน

ขั้นสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยได้ออกสังเกตการณ์เยี่ยมบ้านของคณะครู ซึ่งได้ใช้แบบสังเกต ดังตัวอย่างการสังเกตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“...ผู้ปกครองแสดงความใส่ใจ และตื่นเต้นที่ครูมาเยี่ยมถึงบ้าน และให้ความร่วมมือในการตอบคำถามต่างๆที่ครูถาม...”

(ผู้ปกครอง คนที่ 1. 8 กรกฎาคม 2552 : การสังเกต)

“...ผู้ปกครองแสดงความสนใจ และตั้งคำถามต่อการเรียนของเด็กอย่างตั้งใจ...”

(ผู้ปกครอง คนที่ 2. 20 กรกฎาคม 2552 : การสังเกต)

“...ผู้ปกครองแสดงความใส่ใจ และสนใจพูดคุยกับครูเป็นอย่างดี...”

(ผู้ปกครอง คนที่ 3. 23 กรกฎาคม 2552 : การสังเกต)

“...ผู้ปกครองนักเรียนเห็นครูมาเยี่ยมวันนี้ดีใจมากที่เห็นครูมาหลายคน โดยเฉพาะผู้อำนวยการ โรงเรียนทุกคนยินดีช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้...”

(ผู้ปกครอง คนที่ 4. 23 กรกฎาคม 2552: การสังเกต)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ปกครองหลังการเยี่ยมบ้านของคณะครู ซึ่งได้ใช้แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“...หลานผมอ่านหนังสือไม่ค่อยออกขอฝากคุณครูที่ตรงนี้ผมไม่มีเวลาให้กับเขาเลย ตอนเช้าให้เงินไปโรงเรียนส่วนผมก็ไปทำงานรับจ้าง ตกเย็นจึงจะกลับมาเจอหลาน พ่อแม่ผมก็ไม่มี ยินดีมากที่ครูมาเยี่ยม...”

(ผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 1. 9 กรกฎาคม 2552: การสัมภาษณ์)

“...บ้านกับโรงเรียนห่างเหินกันเหลือเกิน จัดโครงการอย่างนี้ดีมีอะไรจะได้พูดคุยกัน ทำบ่อยๆ จะได้รักกันมากขึ้น ยินดีร่วมมือทุกอย่างที่โรงเรียนจัด...”

(ผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 2. 15 กรกฎาคม 2552: การสัมภาษณ์)

“พยายามเข้ามาเยี่ยมตอนกลางวันผมอยู่ตลอด คนบ้านนี้ใครๆ เขาอยากทำอะไรเขาต้องมาปรึกษาผม โรงเรียนมีอะไรควรเข้าหาผมผมจะเป็นคนประสานงานให้ทุกอย่างมีลูกอยู่ ป. 6 เขากรบ้านมาทำให้ดูแลตลอดถึงแม้ห่างเหินกันแต่ก็เข้าใจโรงเรียน...”

(ผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 3. 24 กรกฎาคม 2552: การสัมภาษณ์)

ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

ผลการออกเยี่ยมบ้านทั้ง 17 วัน พบผู้ปกครองได้ครบทุกคน ผู้ปกครองมีความต้องการที่จะให้โรงเรียนจัดสอนวิชาคอมพิวเตอร์ และต้องการให้โรงเรียนสอนวิชาความรู้ให้บุตรหลานให้เป็นคนเก่ง ในส่วนที่กลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้ชี้แจงให้เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การดูแลบุตรหลานทำการบ้าน อ่านหนังสือ และขอให้ผู้ปกครองที่มีความรู้

ความสามารถพิเศษ เช่นการจักสานอุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือน การทอเสื่ออก การสาน กระจิบข้าว การฝึกตีกลองยาว เป็นต้น ผู้ปกครองส่วนมากยินดีที่จะเป็นวิทยากรพิเศษให้

2. กิจกรรมเสียดตามสาย

รายละเอียดการดำเนินกิจกรรมเสียดตามสายมีการดำเนินการดังนี้

ขั้นวางแผน (Planning)

วันที่ 1 กรกฎาคม 2553 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยประชุมวางแผนการดำเนินกิจกรรมการ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารจากทางโรงเรียนสู่ชุมชน โดยใช้เสียดตามสายของโรงเรียนในภาคเช้า เวลา 7.00 น. – 7.30 น. ภาคกลางวันเวลา 12.15 น. – 12.45 น. ทุกวันเว้นวันหยุดราชการ เริ่มดำเนินกิจกรรมวันที่ 1 กรกฎาคม – 25 กันยายน 2552

ขั้นปฏิบัติ (Action)

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้เปิดโอกาสให้ครู และชุมชนได้มีโอกาสเข้ามาประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่างๆ โดยใช้เสียดตามสายของโรงเรียน ตามปฏิทินที่กำหนด

ขั้นสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยได้สังเกตกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้ใช้แบบสังเกต ดังตัวอย่างการสังเกต กลุ่มเป้าหมายดังนี้

“...ผู้ปกครองและชุมชนให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสารกับทาง โรงเรียนตามเวลาที่กำหนด...”

(ผู้ปกครองและชุมชน คนที่ 1. 8 กรกฎาคม 2552 : การสังเกต)

“...ผู้ปกครองแสดงความดีใจ และตื่นตัวที่ได้มีโอกาสพูด เสียดตามสาย...”

(ผู้ปกครองและชุมชน คนที่ 2. 10 กรกฎาคม 2552 : การสังเกต)

ผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนหลังการดำเนินกิจกรรมประชาสัมพันธ์
เสียงตามสาย ซึ่งได้ใช้แบบสัมภาษณ์ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายดังนี้

“...ดีใจที่ได้มาช่วยโรงเรียนประชาสัมพันธ์ ปกติจะเสนอข่าวสารที่หอกระจายข่าว
ของที่ทำกร แต่วันนี้ได้เสนอข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมที่โรงเรียนกำลังดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป
จะร่วมกันเสนอข่าวสารทางราชการด้วย...”

(ชาวบ้าน คนที่ 1. 25 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

“...มีคนมาช่วยเสนอข่าวแบบนี้ทุกวันน่าจะดีเพราะจะทำให้ครูและชาวบ้านสนิทสนม
คุ้นเคยกันมากยิ่งขึ้นต่อไปกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดคงไม่เหงา...”

(ชาวบ้าน คนที่ 2. 25 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

“...ได้รับรู้ข่าวสารจากหอกระจายข่าวทางโรงเรียนเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศอีกแบบ
น่าจะทำตลอดไปทุกคน...”

(ชาวบ้าน คนที่ 3. 25 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมที่ 2 เสียงตามสาย ทำให้ประชาชนชาวบ้านสนามได้รับ
ข่าวสารจากทางโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจให้
บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน และเป็น
การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนที่มีประสิทธิภาพ แต่ยังมีปัญหาอุปสรรค
ในการดำเนินการที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คือ เครื่องขยายเสียงมี
คุณภาพต่ำ ต้องซ่อมแซมบ่อยๆ ทำให้ขาดความต่อเนื่อง และกิจกรรมภาคกลางวันควรมีการ
เตรียมสรุปเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และชุมชนให้มากขึ้น และให้ดำเนินกิจกรรมนี้
ต่อไป

3. กิจกรรมการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์

รายละเอียดกิจกรรมการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ ดังนี้

ขั้นวางแผน (Planning)

กลุ่มผู้วิจัยได้มอบหมายให้มีคณะทำงานผู้รับผิดชอบ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ คือจัดทำจดหมายข่าวเดือนละ 1 ครั้ง รวม 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ประจำเดือน กรกฎาคม 2546 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน สิงหาคม 2552 และฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน 2552 โดยเป้าหมายแจกจ่ายให้ผู้ปกครองนักเรียนทุกคน ผู้นำชุมชน และโรงเรียนใกล้เคียง

ขั้นปฏิบัติ (Action)

คณะทำงานผู้รับผิดชอบ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ ประจำเดือน แจกจ่ายให้ผู้ปกครองนักเรียนทุกคน ผู้นำชุมชน และโรงเรียนใกล้เคียง

ขั้นสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยได้สังเกตกิจกรรมจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้ใช้แบบสังเกต ดังตัวอย่าง การสังเกตกลุ่มเป้าหมายดังนี้

“...ทุกคนแสดงความคิดเห็น ในการร่วมกิจกรรมด้วยความสามัคคี มีการร่วมมือกัน เป็นกัลยาณมิตรมากขึ้น...”

(ผู้ปกครอง คนที่ 1. 5 สิงหาคม 2552 : การสังเกต)

“...ทุกคนดีใจ และสนใจอ่าน เอกสารประชาสัมพันธ์จากโรงเรียน และได้สอบถามเพิ่มเติมจากคณะครู...”

(ชาวบ้าน คนที่ 1. 5 กันยายน 2552 : การสังเกต)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนหลังการรับเอกสารประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้ใช้แบบสัมภาษณ์ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายดังนี้

“...ได้เห็นชื่อลูกชายที่ชนะเลิศการประกวดวาดภาพในจดหมายข่าวที่โรงเรียนจัดขึ้นผม
ดีใจมากภูมิใจในตัวลูกชายที่ทำชื่อเสียงให้กับโรงเรียน...”

(ผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 1. 20 กันยายน 2552: สัมภาษณ์)

“...เห็นการเสนอข่าวสารของ โรงเรียนแล้วรู้สึกพอใจเข้าใจในนโยบายนี้มาก คนอื่นก็
น่าจะคิดเหมือนผม...”

(ชาวบ้าน คนที่ 2. 24 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

“...อยากทำงานร่วมกับครูครับ ทราบข่าวจากคณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
บอกว่า สนุก ครูที่ทุกคนเป็นกันเอง จะเป็นการทำประโยชน์ให้กับชุมชน...”

(ชาวบ้าน คนที่ 3. 24 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน
ผู้นำชุมชน และ โรงเรียนใกล้เคียงได้รับทราบข่าวสาร ทั้งที่เป็นความเคลื่อนไหวภายใน
โรงเรียนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทำให้เกิดความเข้าใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
รวมทั้งเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จที่โรงเรียนได้เผยแพร่ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์อย่าง
สูงในด้านความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กิจกรรมเสียงตามสายยังไม่สามารถทำได้อีกทางหนึ่ง
ด้วย

4. กิจกรรมการร่วมกิจกรรมชุมชน

รายละเอียดกิจกรรมการร่วมกิจกรรมชุมชน ดังนี้

ขั้นวางแผน (Planning)

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน โดยเน้นการให้บริการ
หรือช่วยเหลือตามศักยภาพ เช่น การให้ยืมวัสดุ ครุภัณฑ์ การช่วยให้คำปรึกษา เสนอแนะ
ให้ครูร่วมดำเนินการ ให้นักเรียนได้ช่วยงานตามความเหมาะสม

ขั้นปฏิบัติ (Action)

ในระหว่างการวิจัย โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ดังนี้

1. งานประเพณี วันเข้าพรรษา
2. งานประเพณี วันอาสาฬหบูชา
3. งานทำบุญ จำนวน 5 ครั้ง

ขั้นสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยได้สังเกตการร่วมกิจกรรมชุมชน ซึ่งได้ใช้แบบสังเกต ดังตัวอย่างการสังเกต กลุ่มเป้าหมายดังนี้

“...ทุกคนแสดงความคิดเห็นในการร่วมกิจกรรมด้วยความสามานสามัคคี มีการร่วมมือกัน เป็นกัลยาณมิตรมากขึ้น...”

(ผู้ปกครอง คนที่ 1. 5 กรกฎาคม 2552 : การสังเกต)

“...ทุกคนดีใจ และภูมิใจที่คณะครูได้เข้ามาให้ความช่วยเหลืองานในชุมชน...”

(ชาวบ้าน คนที่ 2. 5 สิงหาคม 2552 : การสังเกต)

“...ผู้ปกครองดีใจที่เห็นบุตรหลาน ได้มีโอกาสเข้ามาช่วยงาน ต่างๆที่ชุมชนจัดขึ้น...”

(ชาวบ้าน คนที่ 3. 5 กันยายน 2552 : การสังเกต)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ซึ่งได้ใช้แบบสัมภาษณ์ ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายดังนี้

“... ชุมชนให้การต้อนรับ และเอาใจใส่ในการร่วมกิจกรรมร่วมกับชุมชนมากขึ้นอย่างสนิทสนม มีการเสนอแนวทางในการจัดการศึกษามากขึ้น...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1. 19 สิงหาคม 2552 : การสัมภาษณ์)

“...เห็นคณะกรรมการร่วมกิจกรรมงานบุญเข้าพรรษาปีนี้ดีใจมากเป็นการรับรู้การสืบสานงานประเพณีแต่โบราณกาล จะไคนำไปสอนนักเรียนเป็นภูมิปัญญา...”

(ตัวแทนชุมชน คนที่ 1. 21 สิงหาคม 2552: การสัมภาษณ์)

“...ดีใจที่มีครูมาช่วยเหลืองานบุญในหมู่บ้าน ได้เห็นความสามารถของครูในด้านทำพาขวัญแล้วต้องเอาไปเป็นตัวอย่าง...”

(ชาวบ้าน คนที่ 1. 21 สิงหาคม 2552: การสัมภาษณ์)

“...อยากให้ครูเป็นที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมงานบุญประเพณีทุกครั้ง หากมีปัญหาจะให้ช่วยเหลือ...”

(ชาวบ้าน คนที่ 2. 21 สิงหาคม 2552: การสัมภาษณ์)

“...เห็นคณะกรรมการร่วมงานประเพณีของหมู่บ้านทำให้งานมีความยิ่งใหญ่ขึ้นเท่าตัวต่อไปถ้าโรงเรียนมีงานจะให้ชาวบ้านเข้าร่วมทุกคน...”

(ผู้แทนชุมชน คนที่ 1. 21 สิงหาคม 2552: การสัมภาษณ์)

ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

สรุปผลการดำเนินกิจกรรม ทำให้ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

และได้รับการสนับสนุนกลับมาในรูปแบบของการบริจาควัสดุอุปกรณ์ หรืองบประมาณสนับสนุน

กิจกรรมของโรงเรียน เช่น ได้รับมอบพัดลมติดเพดานสำหรับห้องเรียนที่ขาดแคลน จำนวน 5

ตัว จากคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้รับการบริจาคเงินสนับสนุนทุนการศึกษา จำนวน 1,000

บาท จากเจ้าภาพงานทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ญาติที่ประทับใจการช่วยงานของทางโรงเรียน

ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. กิจกรรมวันรักโรงเรียน

รายละเอียดกิจกรรมวันรักโรงเรียน ดังนี้

ขั้นวางแผน (Planning)

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมวันรักโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมกันพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เป้าหมายเพื่อให้ชุมชนมีความรัก ห่วงเห่นมีความคิดเป็นเจ้าของโรงเรียน และได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินกิจกรรม ในวันที่ 7 กันยายน 2552

ขั้นปฏิบัติ (Action)

วันที่ 5 กันยายน 2552 ผู้วิจัยทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย ประชาสัมพันธ์

กิจกรรมวันรักโรงเรียนเชิญชวนผู้ปกครอง และชุมชนร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ทำความสะอาดบริเวณตลอดจนซ่อมแซมอาคาร โต๊ะ เก้าอี้นักเรียน

วันที่ 7 กันยายน 2552 เวลา 07.30 น. บุคลากรโรงเรียนบ้านสนาม นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันที่หน้าเสาธงโรงเรียนบ้านสนาม ผู้อำนวยการโรงเรียนรายงานวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาบ้านสนามทำพิธีเปิดหลังจากนั้นคณะกรรมการการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของขอบข่ายที่จะดำเนินการ โดยแยกออกเป็นกลุ่มดังนี้ กลุ่มช่างไม้ ซ่อมโต๊ะ – เก้าอี้ ประตู หน้าต่าง กลุ่มทำความสะอาดอาคารเรียน กลุ่มทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน การดำเนินกิจกรรมสิ้นสุดเวลา 12.00 น. ร่วมกันรับประทานอาหาร

ขั้นสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยได้สังเกตการร่วมกิจกรรมวันรักโรงเรียน ซึ่งได้ใช้แบบสังเกต คังตัวอย่างการสังเกตกลุ่มเป้าหมายดังนี้

“...ทุกคนมีหน้าที่ที่แข่งขันในการร่วมกิจกรรม ต่างๆที่ได้รับมอบหมาย...”

(ผู้ปกครอง คนที่ 1. 7 กันยายน 2552 : การสังเกต)

“...การทำงานเป็นไปด้วยความสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียด...”

(ชาวบ้าน คนที่ 1. 7 กันยายน 2552 : การสังเกต)

ผลการดำเนินกิจกรรม พบว่า อาคารเรียนได้รับการซ่อมแซม ให้ใช้การได้ดี ประตุน้ำค้างที่ซำรดทุกบาน สามารถซ่อมแซมจนแล้วเสร็จ บริเวณโดยรอบหญ้าที่ขึ้น รกรงรัง ถูกตัด กวด เฝ้าจนสะอาด อาคารเรียน ห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบดังตัวอย่างการ ให้สัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“...เต็มใจที่จะมาช่วยโรงเรียนมีความสุขมากที่ได้ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน โดยเฉพาะบริเวณถนนรู้สึกสะอาดและเป็นระเบียบมาก...”

(ชาวบ้าน คนที่ 1. 7 กันยายน 2552 : การสัมภาษณ์)

“...ผมมีความรู้ในด้านช่างไม่วันนี้ได้ซ่อมแซมโต๊ะไปหลายตัวโดยเฉพาะม้านั่งต่อไปคง ไม่โยกเขก จะพยายามมาช่วยโรงเรียนอีกด้วยความยินดี...”

(ชาวบ้าน คนที่ 2. 7 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

“...มีความเข้าใจโรงเรียนมากขึ้นนานๆ ได้มา โรงเรียนเด็กเยอะแยะมากมาย ทุกคนเห็น ผู้ปกครองมาช่วยทำความสะอาดดีใจกันยกใหญ่ถ้ามีกิจกรรมนี้อีกจะได้มาช่วยเต็มที่...”

(ผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 1. 7 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

“...อยากให้โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้บ่อยๆ เพราะจะได้มาร่วมมือกันช่วยเหลือนักเรียน ถ้าพึ่งเรียนหนังสือก็หนักอยู่แล้วจะเอาเวลามาทำกิจกรรมความสะอาดคงน้อยเต็มที่...”

(ผู้ปกครองนักเรียน คนที่ 2. 7 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

“...ชาวบ้านและผู้ปกครองทุกคนต่างตั้งใจในการทำกิจกรรมที่ตนเองได้รับมอบหมาย จากสีหน้าทุกคนมีความหวังที่โรงเรียนเริ่มต้นพัฒนา...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 4. 7 กันยายน 2552 : การสัมภาษณ์)

ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมวันรักโรงเรียน สามารถบรรลุเป้าหมายของกิจกรรม

คือผู้บริหารและครูได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา และได้
ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการ
จัดการศึกษาร่วมกัน

6. กิจกรรมการศึกษาดูงาน

รายละเอียดกิจกรรมวันรักโรงเรียน ดังนี้

ขั้นวางแผน (Planning)

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดเป้าหมายในการศึกษาดูงาน เพื่อให้ชุมชนเห็นความสำคัญ
ของความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ
ชุมชนและโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านความร่วมมือในการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ร่วมวิจัย
ได้เลือกเอา บ้านหนองหว้า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีการร่วมมือในการ
พัฒนาโรงเรียนเป็นอย่างดี และอยู่ห่างจากโรงเรียนบ้านสนาม ประมาณระยะทาง 23 กิโลเมตร
และกำหนดวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 เป็นวันศึกษาดูงาน

ขั้นปฏิบัติ (Action)

กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ร่วมกับคณะครูบางส่วน ได้นำร่องหาข้อมูลที่ได้ศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวกให้กับผู้ที่จะมาศึกษา วางโครงการ แผนงาน ติดต่อสถานที่ยานพาหนะ ในวันที่
จะเดินทางไปศึกษาดูงานได้ปฐมนิเทศเกี่ยวกับการเดินทางเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียนที่จะไป
ศึกษาดูงาน และได้ออกเดินทางไปศึกษาดูงานในตอนเช้าของวันที่กำหนดและมีการสรุปผล

หลังจากการเดินทางกลับ

ขั้นสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยได้สังเกตการร่วมกิจกรรมศึกษาดูงาน ซึ่งได้ใช้แบบสังเกต ดังตัวอย่างการสังเกต
กลุ่มเป้าหมายดังนี้

“...มีความเข้าใจมากขึ้นเพราะได้รับฟังการบรรยาย กระบวนการ ขั้นตอนอย่างชัดเจน
รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านหนอง
หว้าที่มีประสบการณ์ทำให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1. 14 กันยายน 2552 : การสังเกต)

“...ทุกคนมีท่าทีที่ตั้งใจ และสนใจในการนำเสนอของโรงเรียนที่ไปศึกษาดูงาน...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2. 14 กันยายน 2552 : การสังเกต)

“...ทุกคนมีความตั้งใจ สนใจ และตั้งคำถามต่างๆที่ตัวเองไม่เข้าใจ ...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 3. 14 กันยายน 2552 : การสังเกต)

การศึกษาดูงาน พบว่า คณะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้รับทราบแนวทางพัฒนาไปสู่ความสำเร็จและตระหนักถึงความสำคัญ และความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันค้ำชูข้อสัมพันธของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“...เข้าใจบทบาทหน้าที่ของชุมชนและโรงเรียนในการร่วมมือกันจัดการศึกษาในความรับผิดชอบมากขึ้น เพราะได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้ที่ประสบความสำเร็จอย่างละเอียดทั้งวิธีการ ขั้นตอนต่างๆ...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 4. 14 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารคนนี้เก่งมากที่สามารถระดมทรัพยากรจากชุมชนและกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมทีมงานในโรงเรียนก็เข้มแข็ง จึงควรนำเทคนิคการสร้างทีมงานไปปรับใช้ให้เกิดผล...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 5. 14 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

“...ได้แนวคิดในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน โรงเรียนเราก็มีโอกาสประสบความสำเร็จอย่างนี้ได้ ถ้าเราร่วมมือกันอย่างจริงจังตอนนี้ ก็ดีขึ้นมากแล้ว...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 6. 14 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

“...วันนี้ได้รับทราบแนวทางการพัฒนาที่เป็นประโยชน์มาก คิดว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนเราได้...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 7. 14 กันยายน 2552: การสัมภาษณ์)

“...ประทับใจคำกล่าวของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้คิดว่า โรงเรียนเป็นของประชาชนเหมือนชื่อโรงเรียนประชาบาลในอดีตจึงจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และวางแผน ควรนำไปศึกษาในการแปลงสู่การปฏิบัติ...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 8. 14 กรกฎาคม 2552: การสัมภาษณ์)

“...เห็นผลงานแล้วรู้สึกชื่นชม แต่เราคงทำแบบนี้ไม่ได้เพราะเราเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเหมือนกันก็ไม่มีทรัพยากรมากมายเหมือนหมู่บ้านนี้...”

(ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 9. 14 กรกฎาคม 2552: การสัมภาษณ์)

ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมการศึกษาดูงาน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจ มีความอดสาหัสที่จะทำให้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนบ้านสนาม ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมากในด้านการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ด้านภูมิปัญญาช่วยสอน ตลอดจนพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้เป็นที่ต้องการของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละคนมีงานประจำของตนเอง ซึ่งเป็นภารกิจหลากหลายไม่ค่อยมีเวลาว่างมากนัก ตลอดทั้งครูอาจารย์ที่มีความรับผิดชอบของคนที่ได้รับมอบหมายในหน้าที่มากอยู่แล้ว ยังมีความมุมานะที่จะพัฒนาในกิจกรรมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งในปัจจุบันผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการโรงเรียนมีความภาคภูมิใจที่ครูอาจารย์ให้ความสนใจ และคณะกรรมการสถานศึกษาตลอดจนผู้ปกครองให้ความร่วมมือทำให้เกิดความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน และร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้โรงเรียนได้เกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และอนาคตเพราะทุกคนเกิดความตระหนักที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา และให้การสนับสนุนตามศักยภาพ แต่ก็มีบางคนที่เกิดความไม่แน่ใจว่าจะสามารถพัฒนาจนประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากความแตกต่างของศักยภาพของชุมชน และความพร้อมด้านบุคลากรของโรงเรียน ดังนั้นหากมีการศึกษาดูงาน

อีกควรเลือกโรงเรียนที่มีสภาพใกล้เคียงกันมากที่สุด หรือทำความเข้าใจเพิ่มเติมว่าให้
 ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชนและโรงเรียน

หลังจากที่ได้ประเมินกิจกรรมการพัฒนา และกิจกรรมตามแผนการพัฒนาร่วมมือ
 ครบทุกกิจกรรมแล้วได้ทำการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินการด้านความร่วมมือกับ
 ชุมชนในการจัดการศึกษา โดยใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 มาตรฐานที่ 18 โดยมีการประเมิน จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 29 ทำการประเมินระหว่างวันที่
 25-27 กันยายน 2552 ซึ่งปรากฏผลการประเมิน ดังตาราง 6
 ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครู ผู้นำชุมชน
 ผู้ปกครองนักเรียน ต่อการดำเนินงานด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

รายการ	ระดับความพึงพอใจ								แปล ความหมาย
	ตัวแทนครู แต่ละช่วง ชั้น		ผู้ปกครอง นักเรียน		ผู้นำชุมชน		สรุป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา	4.50	0.71	4.33	0.58	4.25	0.62	4.36	0.64	มาก
2. การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความ เข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและ ชุมชนเห็นความสำคัญในการจัด การศึกษาร่วมกัน	4.00	0.00	4.00	0.00	3.83	0.39	3.94	0.13	มาก
3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของ สถานศึกษา ต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.50	0.71	3.33	0.58	1.50	0.52	2.78	0.60	ปานกลาง
4. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาท ในการพัฒนาการศึกษา	4.00	0.00	3.67	0.58	3.50	0.50	3.72	0.36	มาก
โดยรวม	4.00	0.36	3.83	0.44	3.27	0.51	3.70	0.43	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมของครู ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความพึงพอใจของครู ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.36$) การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน ($\bar{X} = 3.94$) และมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) ส่วนรายข้อ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา ความพึงพอใจของครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา ความพึงพอใจของครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.72$) และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มผู้ตอบแบบประเมิน พบว่า กลุ่มที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครู ($\bar{X} = 4.00$) กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.83$) ส่วนผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$)

จากการดำเนินการ สรุปในภาพรวมได้ว่าผลการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานรายมาตรฐาน มีผลการประเมินอยู่ในระดับ มาก โดยตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ 2 มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน และตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา มีผลการประเมินในระดับ มาก ซึ่งต้องรักษาคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานต่อไป ส่วนผลการพัฒนาตามตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ปานกลาง ที่ต้องร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงพัฒนามีคุณภาพการดำเนินงานดียิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าผลของการพัฒนาสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี เนื่องจากช่วยให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการให้ความร่วมมือพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ทำให้มีผลการประเมินคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 18 ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และชุมชนใน

การพัฒนาการศึกษา ทั้งรายมาตรฐาน และผู้ปกครองนักเรียนอยู่ในระดับมาก จากผลการ
ประเมิน แสดงให้เห็นว่าชุมชนได้ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียน และมีความ
เป็นไปได้ที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY